

Príloha: Odpovede na otázky k hodnoteniu plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti a rozpočtovej transparentnosti

Pôsobnosť a zabezpečenie platobnej schopnosti obcí a samospráv:

1. Zabezpečila v roku 2019 štátna správa platobnú schopnosť nejakej obce alebo vyššieho územného celku, alebo zodpovedala za platobnú schopnosť nejakej obce alebo vyššieho územného celku?

V zmysle ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ústavný zákon č. 493/2011 Z. z.“) štát v roku 2019 nezabezpečoval platobnú schopnosť obce alebo vyššieho územného celku ani neprebral zodpovednosť za platobnú schopnosť obce alebo vyššieho územného celku.

2. Došlo s účinnosťou od januára 2019 k nejakej úprave pôsobnosti, ktorá ustanovuje nové úlohy obciam alebo vyššiemu územnému celku? Ak áno, prosím uveďte aj informáciu, či (a v akej výške) štát dotknutým obciam a mestám na plnenie nových úloh zabezpečil zodpovedajúce finančné prostriedky. Rovnako prosím uveďte aj informáciu o úprave pôsobnosti, ktorá nadobudla účinnosť po 31. decembri 2019.

Ministerstvo financií SR (ďalej len „MF SR“) v nadväznosti na doložky vplyvov na rozpočet verejnej správy neeviduje žiadnu úpravu pôsobnosti, ktorá by ustanovovala nové úlohy pre obce alebo vyššie územné celky od 1. januára 2019 a ani od 1. januára 2020 na ktoré by bolo potrebné zabezpečiť zo štátneho rozpočtu zodpovedajúce finančné prostriedky.

3. Uveďte prosím prehľad návratných finančných výpomocí a iných úverov poskytnutých zo štátnych finančných aktív obciam a vyšším územným celkom, ktoré boli poskytnuté v období medzi 1. januárom 2019 a 31. júlom 2020. V prípade, že došlo k zmenám vo výpomociach poskytnutých pred 1. januárom 2019 (napríklad odpustenie výpomoci, predĺženie splatnosti atď.), uveďte prosím aj tie. Prehľad by mal obsahovať informácie o výške istiny (pôvodnej a aktuálnej v prípade zmeny), splatnosti a harmonogramu splátok, úrokovej sadzby, účelu úveru a spôsobu zabezpečenia úveru v čase jeho poskytnutia.

Požadovaný prehľad je uvedený v prílohe č. 1. V prehľade nie sú informácie z rokovania vlády z 15. 7. 2020 (č. uznesenia 474/2020 - Návrh na poskytnutie návratnej finančnej výpomoci Bratislavskému samosprávnemu kraju, Trenčianskemu samosprávnemu kraju a Košickému samosprávnemu kraju na rekonštrukciu ciest a rozvoj infraštruktúry samosprávnych krajov). Zmluvy podľa uznesenia vlády č. 474/2020 sa budú v nasledujúcich dňoch pripravovať na podpis oboch zmluvných strán.

Pravidlá rozpočtovej zodpovednosti a transparentnosti:

4. RRZ v minuloročnej správe odporúčala viacero zmien v oblasti rozpočtového procesu, ako napríklad zvýšenie záväznosti trojročného rozpočtu, zmenu spôsobu schvaľovania rozpočtu v parlamente, stanovenie transparentných pravidiel pre tvorbu a použitie všetkých rezerv (vrátane tých, ktoré nie sú explicitne vymenované v §10 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z. z.), rozšírenie okruhu príjmov, ktoré sú predmetom diskusie Výboru pre daňové prognózy, použitie prognózy Výboru v celom rozpočtovom procese a rozšírenie poskytovaných informácií o štátnych podnikoch v rozpočte. Pripravuje MF SR zmeny v týchto oblastiach?

MF SR má aktuálne rozpracovanú novelu zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z.“). V novele sa navrhuje doplnenie pravidiel pre tvorbu a použitie rezerv v štátnom rozpočte, ako aj obsahové náležitosti informácie o hospodárení s rozpočtovými rezervami, ktorú bude predkladať vláda SR Národnej rade SR, čo prispeje k posilneniu transparentnosti vo vzťahu k hospodáreniu s rozpočtovými rezervami.

S cieľom zabezpečiť, aby sa do návrhu rozpočtu verejnej správy v plnej miere preberali prognózy Výboru pre daňové prognózy MF SR navrhne v rámci novely vypustiť zo zákona č. 523/2004 Z. z. možnosť použitia výdavkov štátneho rozpočtu zodpovedajúcim daňovým a odvodovým príjmom štátneho rozpočtu, ktoré neboli obsiahnuté v prognóze Výboru pre daňové prognózy zohľadnenej v návrhu rozpočtu verejnej správy, ale boli potvrdené v prognóze v príslušnom rozpočtovom roku.

Účinnosť novely zákona č. 523/2004 Z. z. sa predpokladá od 1. januára 2021.

Vo vzťahu k výdavkovým limitom, zvýšeniu záväznosti trojročného rozpočtu, rozšíreniu prognóz, ktoré majú byť predmetom diskusie Výboru pre daňové prognózy vydal Inštitút finančnej politiky 16. júla komentár s návrhom fungovania viacročných výdavkových limitov. Na základe návrhu by sa významne zvýšila strednodobá záväznosť rozpočtu. Rozšírenie

prognóz na ďalšie rozpočtové položky, napríklad o úrokové výdavky, vybrané nedaňové príjmy a niektoré zákonom stanovené výdavky (čo si dáva za cieľ aj programové vyhlásenie vlády) je tiež potrebné vnímať vo vzťahu k výdavkovým limitom.

5. RRZ v minuloročnej správe poukázala na potrebu prepojenia zmien čistého bohatstva s vývojom salda a dlhu verejnej správy a zlepšenia vypovedacej hodnoty čistého bohatstva prostredníctvom ocenenia jeho nevyčíslených zložiek. Pripravuje MF SR zmeny v tejto oblasti?

MF SR považuje čisté bohatstvo za dôležitý ukazovateľ kvality riadenia verejných financií. V programovom vyhlásení vlády je záväzok skvalitniť údajovú základňu pre výpočet čistého bohatstva, zlepšiť spravovanie štátnych aktív a pasív, zefektívniť manažment štátnych podnikov, posilniť monitoring výkonu akcionárskych práv na ministerstve financií a ďalšie. Uvedené oblasti si vyžadujú analýzu dostupných personálnych kapacít ministerstva a identifikáciu zdrojov údajov, čo je nevyhnutné pre ďalší rozvoj metodiky čistého bohatstva.

6. RRZ vo svojich hodnoteniach opakovane upozorňuje na netransparentné rozpočtovanie príjmov z dividend (najmä v prípade spoločností SPP a VSE Holding). Predpoklady rozpočtu, ktoré sú oproti skutočnému vývoju v predchádzajúcich rokoch priaznivejšie, nie sú podložené dostatočnými informáciami. Chýba prepojenie a zdôvodnenie plánovaného výsledku hospodárenia týchto podnikov. Výsledkom je, že RRZ pravidelne identifikuje riziko už pri príprave rozpočtu, pričom v rokoch 2015 až 2019 sa tieto riziká naplnili. Plánuje MF SR vykonať zmeny v tejto oblasti so zámerom skvalitniť proces odhadu príjmov z dividend?

Zabezpečiť rozpočtovanie superdividend je možné v súčinnosti s jednotlivými rezortnými ministerstvami, ktoré zabezpečujú výkon akcionárskych práv. Z pohľadu MF SR sa javí ako vhodné, aby akcionári predkladali v čase zostavovania rozpočtu všetky relevantné údaje, ktoré umožnia vyčíslieť výšku superdividend. Pri výkone akcionárskych práv by mohlo dôjsť k zvýšeniu transparentnosti aj tým, že by dochádzalo k zverejňovaniu tých rozhodnutí prijatých na valnom zhromaždení, ktoré sa týkajú vyplácania dividend a superdividend. Pri výkone akcionárskych práv by mal byť zohľadnený aj časový nesúlad medzi obdobím rozpočtovania a známymi hospodárskymi výsledkami obchodných spoločností.

K problematike zaznamenávania dividend sa medzičasom vyjadril aj Eurostat, ktorý súhlasí so súčasnou metodikou použitou v aprílovej notifikácii v roku 2020. Použitá metodika je v súlade s odporúčaniami Eurostatu prezentovanými počas misie v roku 2019.

7. Podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti pri prekročení prvého sankčného pásma dlhovej brzdy ministerstvo financií zaslalo národnej rade písomné zdôvodnenie výšky dlhu vrátane návrhu opatrení na jeho zníženie. Na stránke MF SR je zverejnený materiál zdôvodňujúci výšku dlhu za rok 2018, chýba v ňom však informácia, či a kedy bol materiál odoslaný národnej rade. Prosím zašlite nám list ministra financií, ktorým národnú radu informoval o výške dlhu za rok 2018.

V prílohe č. 2 zasielame list ministra financií SR zo dňa 18.11.2019 adresovaný na predsedu Národnej rady SR.

Numerická výška dlhu a dlhovej služby obcí a VÚC:

8. V súvislosti s dodržiavaním povinností podľa zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy prosím uveďte numerické vyhodnotenie výšky dlhu a dlhovej služby obcí a VÚC k 31.12.2019, doplnené o informáciu ohľadom starostov (prípadne primátorov, predsedov vyššieho územného celku) vo väzbe na ods. 4 Čl. 6 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti.

Numerické vyhodnotenie výšky dlhu a dlhovej služby obcí a VÚC k 31.12.2019 Vám zasielame v prílohe č. 3 až 5. Vo väzbe na Čl. 6 ods. 4 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. bolo vylúčených 12 obcí (Dolné Naštice, Lutov, Potônske Lúky, Bertotovec, Pohranice, Vífazovce, Remeniny, Veľká Paka, Údol, Mankovce, Nižný Komárnik, Dvorianky), v ktorých boli vo voľbách 2018 zvolení noví starostovia/starostky.

9. Väčšinu podkladových údajov potrebných na kontrolný prepočet za jednotlivé obce k 31.12.2019 bude mať RRZ k dispozícii zo súvah a výkazov FIN, časť je však uvedená iba v poznámkach účtovných závierok, pričom k týmto údajom spracovaným vo forme databázy RRZ nemá prístup. Preto si Vás dovoľujem požiadať aj o údaje za jednotlivé obce z poznámok ich účtovných závierok (stav k 31.12.2018 a k 31.12.2019 s uvedením kódu obce OB). Konkrétne ide o údaje

z riadkov 01 až 08 z tabuľky číslo 15 s názvom „Výška dlhu obce alebo vyššieho územného celku“, ktorá tvorí súčasť poznámok. Údaje za všetky riadky uvedenej tabuľky RRZ potrebuje aj kvôli porovnaniu s údajmi zo súvahy resp. výkazov FIN.

Požadované údaje k poznámkam účtovných závierok za jednotlivé obce so stavom k 31.12.2018 a 31.12.2019 (údaje z riadkov 01 až 08 z tabuľky č. 15 – Výška dlhu obce alebo vyššieho územného celku) Vám boli zaslané v elektronickej podobe sekciou štátneho výkazníctva.

10. V odpovedi MF SR z júla 2019 je opísaný postup voči identifikovaným 65 obciam, ktoré numericky prekročili hranicu dlhového pravidla za rok 2018. Uveďte prosím, aký je vývoj tejto problematiky po súčasnosť (progres správnych konaní o uložení pokuty po jednotlivých obciach).

K zdôvodneniam, ktoré predložilo 47 obcí k prekročeniu výšky dlhu za rok 2018, uvádzame, že po ich vyhodnotení bola na správne konanie postúpená 1 obec (Slatina). Vyhodnotenie stavu správnych konaní o uložení pokuty za rok 2018 je uvedený v prílohe č. 6. MF SR vyhodnotilo aj finančné výkazy, ktoré boli dodatočne predložené obcami, ktoré ich k 31.12.2018 nepredložili (Brunovce, Veľká Dolina, Svrstice, Hostovce, Horný Kalník, Sklabiňa, Košice sídl.KVP). Žiadna z uvedených obcí neprekročila za rok 2018 výšku dlhu 60%.

11. Taktiež si Vás dovoľujem požiadať o informáciu vyplývajúcu z aktuálneho vyhodnotenia za rok 2019, konkrétne o aké prípadné zdôvodnenia výšky dlhu išlo pri obciach, ktorým bolo zdôvodnenie výšky dlhu akceptované a či boli začaté (prípadne už aj ukončené) správne konania o uložení pokuty za rok 2019. Informácie o obciach, ktoré nespĺnili dlhové pravidlo, si Vás dovoľujem požiadať v členení po jednotlivých obciach (s uvedením kódu obce OB).

Na základe údajov o celkovej výške dlhu z finančných výkazov FIN 5-04 a údajov o záväzkoch, ktoré sa nezapočítavajú do celkovej sumy dlhu podľa § 17 ods. 8 zákona č. 583/2004 Z. z. z rozpočtových pravidiel územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 583/2004 Z. z.“) finančných výkazov FIN 6-04 (vo vzťahu k údajom ŠFRB a predfinancovania realizácie spoločných programov SR a EÚ aj z poznámok k Individuálnej účtovnej závierke tab. č. 15) predložených obcami, MF SR identifikovalo 46 obcí, ktoré vykázali prekročenie zákonného limitu 60% výšky dlhu k 31.12.2019.

S cieľom verifikovať skutočný stav MF SR požiadalo 30 hlavných kontrolórov obcí o preverenie údajov poskytnutých obcami. Neboli oslovené obce, ktoré sú v súlade s § 17 ods. 12 zákona č. 583/2004 Z. z. v nútenej správe (Mestská časť Bratislava -Devín), resp. ktorým bola za prekročenie 60% dlhu za rok 2016 (Častkov) a rok 2017 (Plavecké Podhradie) vyrubená pokuta a v roku 2019 sa výška ich zadĺženia nezvyšovala. Ďalej nebola oslovená obec Horná Mičiná, ktorá prekročila 60 % dlhu reštrukturalizáciou pôvodných úverov novým úverom, ktorým sa dostala z nútenej správy (v súlade s § 17 ods. 15 zákona č. 583/2004 Z. z. sa do celkovej sumy dlhu nezapočítavajú záväzky z prijatia návratných zdrojov financovania podľa § 19 ods. 25 uvedeného zákona).

Okrem toho MF SR oslovilo 9 hlavných kontrolórov obcí (Gemerček, Horný Kalník, Kosihy nad Ipľom, Kravany nad Dunajom, Kunerad, Lacková, Patince, Sklabiňa, Tumianska Nová Ves) ktoré k 31.12.2019 nepredložili finančné výkazy FIN 5-04 a FIN 6-04 a nebolo možné vyčíslieť výšku dlhu k 31.12.2019.

MF SR listom upozornilo na vykázané prekročenie výšky dlhu aj 12 obcí, v ktorých boli vo voľbách 2018 zvolení noví starostovia, t. j. spĺňajú Čl. 6 ods. 4 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z.

V súčasnosti sa vyhodnocujú zaslané odpovede a v prípadoch potvrdenia prekročenia limitu dlhu sa pristúpi k začatiu správneho konania o uložení pokuty.

S prihliadnutím na vyhodnotenie údajov za predchádzajúce roky je predpoklad, že počet obcí, ktoré presiahnu zákonom stanovenú výšku dlhu 60% bude korigovaný.

Dlh a dlhová služba vyšších územných celkov boli aj v roku 2019 pod zákonom stanoveným limitom.

12. Zároveň si Vás dovoľujem požiadať o kompletne finálne vyhodnotenie výšky dlhu a dlhovej služby obcí a VÚC k 31.12.2017 aj s jednotlivými opravenými položkami potrebnými k výpočtu finálnych hodnôt pomeru dlhu a pomeru dlhovej služby. Podľa odpovede MF SR z minulého roku bola za rok 2017 pokuta uložená 3 obciam z identifikovaného počtu 40.

Vyhodnotenie stavu správnych konaní o uložení pokuty za rok 2017 je uvedené v prílohe č. 7.

13. RRZ dlhodobo odporúča skvalitnenie údajovej základne pre vyčíslenie pomeru dlhu samospráv k bežným príjmom. Uveďte prosím, aké konkrétne kroky boli vykonané na zvýšenie kvality vykazovaných údajov.

14. Zároveň prosím uveďte, aké konkrétne kroky boli vykonané pre lepšiu kontrolu vykázaného dlhu obcí, ktoré podľa výkazov neprekročili hranicu dlhu 60 %. Uveďte prosím, aký postup bol uplatnený voči obciam, ktoré nepodali potrebné výkazy a teda nebolo možné zistiť výšku ich dlhov za roky 2015 až 2019.

(Odpoveď na obidve otázky spolu)

MF SR v rámci svojich technických možností nastavuje kontrolné mechanizmy v zberových systémoch (IS ŠP a RISSAM) s cieľom zvyšovať kvalitu predkladaných údajov vo finančných a účtovných výkazoch. V roku 2019 subjektom verejnej správy bolo oznámené, že MF SR začne sprísňovať kontroly nad výkazmi tak, že vecne a logicky nesprávne výkazy nebude možné predložiť do spracovania. S nastavovaním „blokujúcich kontrol“ sa pokračuje aj v roku 2020

Z pohľadu metodického riadenia subjektov verejnej správy, tieto boli zo strany MF SR viac krát upozorňované na správnosť údajov vo výkaze FIN 6-04 a FIN 5-04 s dôrazom na výpočet „dlhových kritérií“ podľa rozpočtových pravidiel a udeľovanie sankcií podľa ústavného zákona o dlhovej brzde. Obce a mestá SR boli informované prostredníctvom metodikov obcí daňových úradov a bola im poskytnutá metodika na výpočet dlhu a dlhovej služby podľa rozpočtových pravidiel pre ich vlastnú kontrolu. Súčasne MF SR v priebehu roka informuje ZMOS o obciach, ktoré vykazujú prekročenie výšky dlhu na základe predložených štvrtročných finančných výkazov.

Tak ako v predchádzajúcich odpovediach zdôrazňujeme, že MF SR nemá prístup do ekonomických systémov obcí a miest a nezodpovedá za vypracovanie finančných výkazov na úrovni obcí a miest. Môže ich kontrolovať na vstupe do zberových systémov a subjekty metodicky usmerňovať. Obe činnosti si MF SR plní v maximálnom rozsahu.

MF SR venuje trvalú pozornosť problematike zlepšenia kvality predkladaných finančných výkazov aj spoluprácou s predstaviteľmi samospráv a ZMOS.